

Az aggteleki barlang.

— Baksay Dániel. —

A Cselény hegység egyik ágazatában van a világhírű aggteleki barlang, a természeti szépségekben különben is gazdag Gömörmegye egyik koronája (másik a dobsinai jégbarlang). A barlang ó bejárata Aggtelek falutól $\frac{1}{4}$ óranyira; az új bejárat pedig, melyet 1890-ik márc. 15-én nyitottak ki, a jósvafői út mentén, Aggtelektől keleti irányban, fél óranyi távolságban esik. A régi bejárásnál is lépcsők visznek le a *Pitvarba*, melyből a *Csontházba* visz a jobbra vezető temetkezési folyosó, hol báró *Nyáry Jenő* ősmaradványokat, csontvázakat talált. Itt fakad az *Akheron* csermely vize, mely a *Stix*-szel egyesülve, az egész barlangon végig foly, de száraz időben kiszárad. A patakon átlépve, jobbra találjuk *Pálmira romjait*. Ez egy több ezer mázsányi darabokra hasadozott szikla-halmaz. Néhány lépéssel tovább van az *Ország táblája*. Hajdan a látogatók e ferdén álló, több □ méter terjedelmű lapos sziklába vésték neveiket, melyek már olvashatlanok. Átellenben, a patak balpartján kínál kristálytisza vizével a *Királykútnak* nevezett medence. Kissé tovább, a sziklából kinőve látszik a *Mózes oltára*; ez a barlangban az első nagyobb cseppkő-képződmény. Innen felfelé haladva találjuk *Feleky Miklós* ótestamentomi *Olajos korsóját* s még néhány lépcsőt menve, belépünk a *nagy templomba*. Ebből nyílik a *Denevér barlang*, mely elnevezését az 1866-ig ott tartózkodott nagy mennyiségű denevérektől nyerte. Hogy híróknél egyéb ne maradjon fel, az itt vastag rétegben fekvő, mintegy 2000 mázsát tevő denevér-trágyát a még akkor fenállott edelényi cukor-gyártelepre hordták el. A nagy templom túlsó végében áll a *nagy oltár* s benne a *Szószek*; mindkettőt számtalan cseppkő nyúlványok alkotják. Innen lefelé haladva jutunk a cseppkőképződményekben gazdag *kis templomba*, melyben láthatjuk a *Tiarát* s mellette egy nagyon is prózai tárgyat: a *Kovács fűvóját* és *Szűz Mária* szobrát, jobbán tartva a gyermek Jézuskát. Itt van a *Szent István tornya* s az *Apró szentek kórusa* is. A kis templomból több lépcsőn lehaladva érjük a *Stix* folyót, melynek partján a *Purgatóriumon* áthaladva a paradicsom előcsarnokába jutunk. Itt áll a legnagyobb magyarnak Gróf *Széchenyi István* emlékének szentelt külön-álló egyik legnagyobbszerű oszlop, melytől a *Limbus infantum* választja még el a *Paradicsomot*, melybe elvégre is bejutva, előttünk áll az *Abel strköve* és megkoszorúzott *sírja*. Ettől félkörben az aradi 12 vértanú oszlopa (régebben a 12 apostolé

volt) s egy szögletben a *Kain bunkósbotja* látható. Egy külön fülke a *Delfi templom* néven ismeretes; benne *Pithia* papnő, felette félkörben az *alexandriai könyvtár* s ezzel szemben a *ledőlt Orgona*. A paradicsom felső részében még most is látható Ádám, Éva és a 9 méter magas *tiltott fa*.

Visszatérve a Stix partján, az első nagy hidon áthaladva, a hídfőn *Nepomuki Szt. János* köti le figyelmünket. A 2-ik nagy hídnál egyesül az Acheron a Stix-szel. Többé-kevésbé nevezetes alakzatok mellett elhaladva, következik a *Nádor oszlopa*, mely József nádornak az 1806-ik évi látogatását örökíti. Ez egy piramis alakú oszlop, mely egy nagy területű boltozatot látszik csúcsán tartani. Elhaladva számos — névvel is bíró — képződmények mellett, jutunk a *nagy terembe*, mely alkalmas voltánál fogva ottan táncteremül is szolgál. Itt a viszhang oly nagy, hogy egyes hangszer hangjaiban egész zenekart vélünk hallani s a legkisebb lőfegyver hangja vetekedik a 12 fontos ágyú hangjával.

Ismét egy híd, a hídfőnél oszlop, mely nagyszerűségeért a *Barláng fejedelme* címet kapta. Közel hozzá a *Mészárszék* s benne egy *félíg megnyúzott juh* tökéletes alakja. Az utolsó (9-ik) nagy hidon áthaladva előttünk áll a *Mária hegy*. Itt a zenit magassága a folyó fenekétől 50 öl. A hegy tulsó oldalán van a *Török fürdő*, melynek vízgyűjtő medencéjéből a szikláról-sziklára alázuhogó víz moraja az üreg nagy viszhangjánál fogva messze elhallatszik.

Ismét hegy, a *Hóreb* hegye s rajta a *Kölcsy kapuja*, balra a *Labirint* vagy oszlop csoport. Ariadne fonala szükséges, hogy itt el ne tévedjünk! Szemben vele a *Hárem*. A hegyről leereszkedve lábunk alatt a *Vasköút*, felettünk a félíg megtelt, vagy félíg elfogyott *Hold*, s előttünk a *Diána temploma*, mely szószék, oltár, orgona alakú formációival igen díszes templomra emlékeztet. Nem kevésbé meglepő a *Gyémánthegy* tündöklő jegeceivel. Tovább menve, csak a nevekre szorítkozva láthatjuk a *Viasz-utcát*, fent a *gyapju-zsákot*, *Oldal-szalónát*, *Koronás fésűt* s alatta *Dessewffy kútját* állandó vizével.

Innen az 1890-ik évig vissza kellett térni annak, ki a Vas Imre által 1825-ik évben felfedezett új ágat is látni akarta s a hegy alatt, csaknem járhatlan úton is csak száraz időben juthatott el a *Murányvár* alá; mi ma már egy átvágáson, az ugynevezett *Münnich-úton* áthaladva és a *Libanon* nevet méltán érdemlett igen magas hegy *Cédrus* fái közt felhatolva, találjuk az óriási könyv alakjáért *Corpus juris*nak nevezett sziklát. E mellett elhaladva, három egymás mellett álló díszes cseppkőoszlop a *Verböczy, Kövy, Deák* jogtúdsók emlékéit örökíti. Innen két, három serpentiu csavarulaton lefelé haladva, a legbámulatósabb látvány tárul előnkbe, a magnézium fényénél tündöklő *Niagara* vízesésében; de nem kevésbé ragadja meg figyel-

münket a feneketi rúlaton lejjebb évből elhegedülte. A Reményi terem megmászhatlanabb ama keskeny ösvény *szorosnak*, melyen nagyobb, emez elnevezést igen k és a sziklába vé-

Midőn azt h elbűvöl a *Pantheon* legnagyobb ürege ékes cirádáit, mag szépsége jut eszű mert csak néhány legszebb terére is *trónja*, melyet talá hagynia. Kevéssel tőle a *Minaret*. A 10—20 centiméter Ez utóbbiak az O

Maga az O Hátteréből ügyese a nap nyugtát. A utunk egy alföldi tekintve különösen

Meg sem en ségöknél fogva me a *Tündér-várat*, me nevezni. Harangja hogy a tündérek elfárad a vezető Állandó hallgatói alabástrom fehérse alak. Nem is mul letenni névjegyeik

Most jön a aláfüggő szám né at gyémánt szem kertjéből szállt vo három szépséget a minél tovább m

látható. Egy külön fülke
 a papnő, felette félkörben
 edőlt Orgona. A paradicsom
 Éva és a 9 méter magas

nagy hidon áthaladva, a
 ünket. A 2-ik nagy hídnál
 véssbbé nevezetes alakzatok
 lopa, mely József nádornak
 piramis alakú oszlop, mely
 tartani. Elhaladva számos
 tt, jutunk a nagy terembe.
 remül is szolgál. Itt a visz-
 riban egész zenekart vélünk
 etekedik a 12 fontos ágyú

mely nagyszerűségeért a
 a Mészárszék s benne egy
 tolsó (9-ik) nagy hidon
 zenit magassága a folyó
 a Török fürdő, melynek
 a alázuhogó víz moraja az
 hallatszik.

a Kölcsey kapuja, balra a
 ala szükséges, hogy itt el
 egyről leereszkedve lábunk
 vagy félig elfogyott Hold,
 k, oltár, orgona alakú for-
 et. Nem kevésbbé meglepő
 b menve, csak a nevekre
 yapju-zsákot, Oldal-szalonnát,
 ndó vizével.

térni annak, ki a Vas Imre
 átni akarta s a hegy alatt,
 öben juthatott el a Murány-
 ugynevezett Münnich-úton
 emlett igen magas hegy
 si könyv alakjáért Corpus
 lva, három egymás mellett
 , Deák jogtúdosok emlékét
 rulation lefelé haladva, a
 magnézium fényénél tün-
 ébbé ragadja meg figyeli-

münket a feneketlennek látszó Dante pokla, honnan még több csava-
 rúlaton lejjebb ereszkedve érzük a Reményi termet, hol az 1861-ik
 évben elhegedülte a világhírű hegedűművész az ő „repülj fecském“-jét.
 A Reményi teremre mintegy ránehezdedni látszik az eredetnél is
 megmászhatlanabb Murányi vár. Ettől balra, a hegy oldalán találjuk
 ama keskeny ösvényt, melyet nem ok nélkül nevezünk Termopilei
 szorosnak, melyen nem hiányzik Leonidás és Eflatés sem; amaz egy
 nagyobb, emez egy kisebb oszlop alakjában. Utunkba esnek az
 elnevezést igen kiérdemlett Táborhegy, Főka, Vaskapu, Sőhajok hídja
 és a sziklába vésett Trajánhíd.

Midőn azt hinnők, hogy az eddigieknél már szebbet nem látunk :
 elbűvöl a Pantheon, mely nagyságára nézve vetekedik a barlang
 legnagyobb üregeivel. A mennyezet tündéri szépségét, leírhatatlan
 ékes cirádáit, magnézium világításnál nézve, az ezeregyj minden
 szépsége jut eszünkbe; de tovább haladva sem hagy el illúziókn,
 mert csak néhány lépést téve tovább, előtűnik a fő- és székváros
 legszebb terére is odaillő Szentháromság oszlopa s tovább a Jupiter
 trónja, melyet talán még most is sajnál az öreg úr, hogy oda kellett
 hagynia. Kevéssel tovább pamlagja felett áll a Török Szultán, oldalt
 tőle a Minaret. Amaz egy tündöklő fehérségű megtermett, emez
 10—20 centiméter átmérőjű karcsu, de több méter magasságú oszlop.
 Ez utóbbiak az Olimpus-hegy tövében ékeskednek.

Maga az Olimpus 120 láb magas, alig megmászható hegy.
 Háttéréből ügyesen paródiázza vezetőnk a nap felköltét, mint szinte
 a nap nyugtát. A völgy másik oldalát a Mauzoleum foglalja el. Innen
 utunk egy alföldi Csikós bojtár mellett viszen el; elnevezéséhez —
 tekintve különösen pörge kalapját — kevés fantázia kellett.

Meg sem említve az egymás után sűrűn következő, de szép-
 ségöknél fogva megtekintésre nagyon is méltó formációkat, itt találjuk
 a Tündér-várat, melyet nem is lehetett volna indiscretió nélkül másnak
 nevezni. Harangjának andalító s gyönyörű ébresztő hangjára csuda,
 hogy a tündérek elő nem jönnek, oly szép, oly megható, hogy előbb
 elfárad a vezető a kongatásba, mint a publikum a hallgatásba.
 Állandó hallgatói e tündéri haragnak Vénus és Cupidó; amaz
 alabástrom fehérségű nagyobb, eme gyémántként tündöklő kisebb
 alak. Nem is mulasztják el a szerelmes látogatók Vénus lábainál
 letenni névjegyeiket.

Most jön a páratlan szépségű Szemiramis függő kertje, felülről
 aláfüggő szám nélküli nagy és szép formációival; alant áll a fátyolán
 át gyémánt szemcsékkal ékeskedő Királynő, Szemiramis, mintha
 kertjéből szállt volna alá s az Apolló templomába akarna menni. E
 három szépséget egy pontról látva, legyökerezve érezzük lábainkat
 a minél tovább maradásra, de végre is elindulva, alig érve a fővezéri

sátorhoz, oly képet látunk, mely darab ideig lekötve tartja figyelmünket; így járunk a *Tűzokádó* hogy lánának látszó kiümlésénél.

Szerencsés elnevezésnek találjuk *Filémon* és *Baucis* halálozó házastársakat. Figyelemre méltó a *Tengeri rák*, a *budai alagút*... hasonmása, a *Betlehem*, úgy szinte a dűlőfélben álló *Pizai torony*, *Jóreményfok*, *Indus sátor*, benne a *Mór fejedelem*, *Plútó temploma*, a síránkozó *Niobe*, *Gibraltári szoros*, *Kleopatra tüje s gyűszűje*, *Scilla Karibdis*. A *Barátság oszlopa* egymásba fonódó két-két oszlop. E pontig ment 1890. előtt, aki legtovább ment is, elégnék tartván az eddigi utat visszafelé is megtenni. Folytatva utunkat az új be- vagy *Minerva* nevű kijárat felé, gyönyörködünk *Tempe* kies völgyén, be tekintünk a *Divald műtermébe*, megtekintjük a *Szent László szobrát*, megállunk a *Salamon díszes templomában*. Ebből kilépve és tíz megnevezett tárgy mellett is némán elhaladva, a vezető által hangoztatott *Jókai*, *Petőfi*, *Vasvári* nevek hallatára füveget emelve állapodunk meg az ő nevőknek szentelt hármas oszlopnál. Itt új erőt merítve haladunk el a 330 lépcsőzetű új ki- vagy bejárat előtt, tovább már csak az elnevezésre szorítkozva említiünk némelyeket, minők a *Garizim-hegy*, ennek lábánál a *Bűnbánó Magdolna*, *Ragályi család-terme*, *Albástrom-torony*, *Apolló terme*, *Kossuth sírhalma*, *Olajfák hegye*, *Teját*, *Siegmeth pihenő*, *Rudolf*, *Stefánia*, *Eszkinó kunyhója*, *Romeo és Julia*, míg végre a Gellért száz lépcsőjű feljáratához jutunk, melyen felhaladva egy óriási fülkében látjuk állani a 20 méter magas s 8 méter átmérőjű sugár tetőben végződő *Csillagvizsgáló* tornyot, mely nagyszerűségével minden megtekintőjét ámulatba ejti.

Innen tovább ezer turista közül alig kívánczik egy, hogy csinálatlan, tehát alig járható utakon vergődve meglássa a *Siralomházat*, *Plútó lakhelyét*, *Czerberus fejét*. *Bálvány nagy oszlopát*, hogy szomját enyhítse a *Ganimédes kútjából*, aztán leszállhasson a *Pokolba*, mely is az eddigi felfedezések végpontja.

Megemlítésre méltó, hogy a kisebb-nagyobb szerencsével megnevezett tárgyak száma 253, továbbá, hogy az új bejárat 25 szög hajlással 99 méter hosszú, ezenkívül még 60 méter hosszú a vízszintes sikátor; csak ezeken le és áthaladva jutunk a tulajdonképeni barlangba.

Dacára e természeti remeknek s a Kárpát-egylet áldozatkészségének, mellyel a barlangot könnyen megtekinthetővé tette: évenkénti látogatója 650—800 közt váltakozik.